

Kalankasvatuksen kehittäminen Uudenkaupungin merialueilla

Ympäristöluvituksesta 25.8.2020

Mari Saario

Gaia Consulting Oy

EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTO
SUOMEN TOIMINTAOHJELMA
2014-2020

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta

Kuva: Pia Lindberg-Lumme

Toimintamalli, ympäristötiedon tarkastelu ja Natura-esikartoitus ympäristölupaprosessin tueksi

- Elinkeinopolitiikkaa palveleva kiinteistökehittäminen mm. maanhankinnalla, luovutuksella, kaavoituksella ja sopimusteitse on normaalia kunnan toimialaa. Myös vesialueiden kehittäminen on varteenotettava mahdollisuus kunnalle ja sen elinkeinoelämälle.
- Samoin kuin maa-alueille, myös vesialueille on kilpailevia käyttötarkoituksia ja alueidenkäyttöpaineita. Kunnan tulee kiinteistökehittämisessä ja maankäytön suunnittelussa yhteensovittaa erilaiset intressit erilaisiksi alueidenkäyttömuodoiksi ja ottaen huomioon mm. ympäristön tilan.
- Julkisten tietoaaineistojen tuottaminen ympäristön tilasta vesialueilla auttaa toimintojen suunnittelua ja kehittämistä
 - Tunnistetaan mahdollisuuksia alueiden erilaisiksi käyttömuodoiksi
 - Tunnistetaan riskejä, joita hankkeisiin voi liittyä
- Yksi kiinteistökehityksen muoto voi olla käyttömuotoon tarvittavien lupien hakeminen, vaikka alue tulisi palvelemaan yksityistä toimijaa, jolle sen käyttöoikeudet esimerkiksi vuokrattaisiin.
- Tässä esityksessä tarkastellaan Uudenkaupungin vesialueita mahdollisen kalankasvatushankkeen ympäristöluvituksen näkökulmasta:
 - Hankkeessa tuotettu toimintamalli mukaan lukien toimijoiden roolien ja vastuiden tunnistaminen
 - Ympäristölupaprosessin eri vaiheet ja ympäristötieto osana suunnittelua ja ympäristölupaprosessia
 - Käytettävissä oleva ympäristötieto ja mahdollisesti tarvittavat lisäselvitykset ja Natura-vaikutusten arvioinnit esimerkin avulla

Hankkeessa tunnistetut vaihtoehdot toimintamalleiksi

Luvan hakijan ja toiminnanharjoittajan näkökulmat

KAUPUNKI

1a

Kaupungin kehitysyhtiö (vesialueen omistaja) hakee luvan ja on toiminnanharjoittaja ympäristövastuun ja siihen liittyvien velvoitteiden, kuten raportoinnin ja jätehuollon järjestämisen, näkökulmasta, vaikka yritykset hoitavat käytännön kasvatustoiminnan. Tehtäviä voidaan käytännössä järjestellä vuokrasopimukseen liitettävillä velvoitteilla.

KAUPUNKI & YRITYKSET

1b

Kaupungin kehitysyhtiö (vesialueen omistaja) hakee luvan ja siirtää luvan ympäristövastuineen ja velvoitteineen yritykselle/yrityksille ennen toiminnan aloittamista. Mikäli kyseessä on useampi yritys, velvoitteiden jakamisesta sovitaan yritysten keskinäisillä sopimuksilla.

YRITYS

2a

Yksi yritys hakee luvan ja on toiminnanharjoittaja ympäristövastuun ja siihen liittyvien velvoitteiden, kuten raportointi ja jätehuollon järjestäminen, näkökulmasta

YRITYSKONSORTIO

2b

Useampi yritys hakee luvan yhdessä ja kaikki ovat toiminnanharjoittajia, jolloin velvoitteiden jakamisesta sovitaan yritysten keskinäisillä sopimuksilla.

- Alustavasti valittu **malli 1b**, jossa kunta hakee ympäristöluvan ja lupa siirretään yritykselle, joka jää toiminnanharjoittajaksi.
- Lisäksi katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että **yritys valitaan ennen luvan hakemista**.

Kalankasvatuksen ympäristöluvan hakeminen

- Kalankasvatus on ympäristöluvanvaraista toimintaa ja hankkeiden mahdolliset vaikutukset luontoon ja ympäristöön on selvitettävä huolella lupaprosessin yhteydessä. (Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 27 §, liite 1 taulukko 2 kohta 11 e.)
- Lupaa haetaan Aluevalvontaviranomaiselta (AVI), joka kuuluttaa jätetyn lupapyynnön, jolloin hakemuksen asiakirjat ovat julkisia. AVI myös pyytää lausuntoja muita viranomiasilta ja julkistahoilta kuten Elinkeino,- liikenne ja ympäristökeskukselta (ELY), sekä kunnilta.
- Luvanhakijan tulee selvittää hakemuksessaan ympäristön nykytila hankealueella, aluetta koskevat suunnitelmat ja kaavat, muu kuormittava toiminta alueella, pintavesien tilaluokitus hanketta koskevissa vesimuodostumissa, sekä kaikki lähialueen maanomistajat ja muut mahdolliset asianosaiset.
- Tämän lisäksi luvanhakijan on laadittava arvio hankkeen ympäristövaikutuksista.
- ELY-keskus voi lisäksi edellyttää hankkeelta Natura-arviointia ja/tai ympäristövaikutusten arviointia (YVA).

➤ Varsinaista ympäristölupaa tai yritysten valintaa ei tehdä osana hanketta, vaan tuotetaan aineistoja, joiden tuella kaupunki voi päättää etenemisestä ympäristölupaprosessiin ja valita toimijat.

Ympäristötiedon tuottaminen osana lupakustannuksia

- Sopivien tuotantoalueiden löytämiseen tarvitaan ympäristötiedon tuottamista.
 - Ympäristötieto voi käsittää esim. luontoselvityksiä sekä herkkien alueiden ja niihin kohdistuvien vaikutusten tunnistamista.
- Kentällä tehtävien tietokartoitusten lisäksi voidaan tehdä myös päästömallinnuksia
 - Mikäli tehdään mallinnuksia, on olennaista tunnistaa, että tuotantomuodot, määrät ja sijainnit ovat relevantteja
- Ympäristötietoa voidaan tuottaa myös ennen lupahakemusta ja/tai yritysten valintaa
 - Tuotettu tieto voi olla suoraan hyödynnettävissä lupahakemuksessa.
 - Kaupungin kehitysyrityksen teettämällä ja maksamalla ympäristötietoselvityksillä voidaan lupakustannuksia siirtää kehitysyritykselle ilman, että niitä todennäköisesti lasketaan valtiontueksi.
- Ympäristötiedon tuottaminen voi olla merkittävä osa luvituksen kokonaiskustannuksia, jotka vaihtelevat kymmenistä satoihin tuhansiin euroihin. Kehitysyrityksen teettämiä ympäristöselvityksiä ei todennäköisesti lasketa valtiontueksi.

➤ Hankkeessa tehtiin tarkastelu tarvittavasta ja saatavilla olevasta ympäristötiedosta sekä Natura-esikartoitus valikoiduille sijainneille Uudenkaupungin kaupungin omistamilla merialueilla. Tietoa voidaan käyttää kalankasvatushankkeiden ja sijaintien suunnittelussa. Uutta ympäristöseurantadataa hankkeessa ei tuotettu.

Yleiskuva ympäristötiedosta

- Yleisesti Uudenkaupungin merialueelta on saatavissa hyvin ympäristötietoa.
- Alueella on tehty kattavasti vedenlaadun mittausta useiden vuosikymmenien ajan ja myös pohjaeläintutkimuksia ja vesikasvillisuuden esiintymistä ja runsautta selvittäviä VELMU-kartoituksia on tehty alueella kattavasti.
- Avoimista tietolähteistä löytyy tietoa luontotyyppien esiintymistodennäköisyyksistä, sekä todennettuja lajihavaintoja alueelta.
- Avoimesti saatavilla olevan ympäristötiedon pohjalta on mahdollista koota hyvä kuva alueen nykytilasta, sekä suunnitella kalankasvatushankkeille sopivia sijainteja.

**UUSIKAUPUNKI
NYSTAD**

Esimerkkejä Uudenkaupungin alueelta löytyvästä ympäristötiedosta tietolähteineen

Tietolähde	Tieto
Vesikartta	VPD vesimuodostuman nimi ja ekologinen luokka
Hertta	Vedenlaadun seurantatiedot, pohjanlaadun seurantatiedot, tietoa pintavesien tilaluokituksesta
Tarkka	Satelliittiaineistoja, vesimuodostumien rajat ja VPD-tarkkailupisteiden nimet ja sijainnit
VELMU-karttapalvelu	Luontotyyppien ja lajien havaintotietoa, lajien esiintymismalleja, vesikasvillisuuskartoituspisteiden sijaintitietoa
Natura-karttapalvelu	Natura-alueiden rajat ja suojeluperusteet
Väylä	Merikortti, syvyystietoja, väylien sijainnit ja suoja-alueet
Paikkatietoikkuna	Koottua ympäristötietoa eri valtion avoimista karttapalveluista

➤ Ympäristöluvan hakemiseen tarvitaan tutkimuksia kohdealueen elinympäristöjen tarkemman tilan kartoittamiseksi esim. sukellustutkimuksilla, pohjanäytteenotolla ja vedenlaadunseurannalla. Riippuen pisteen sijainnista suhteessa olemassa olevaan ympäristötietoon, osa aineistoista on valmiiksi saatavilla avoimista lähteistä.

Esimerkki ympäristötiedon tarkastelusta - luonnos

2 km säteellä tarkasteltavasta mahdollisesta hankepiisteestä (nro 31) sijaitsee 3 vedenlaadun seurantapistettä, joista lähin on 1400 m ja uloin 2000m päässä pisteestä.

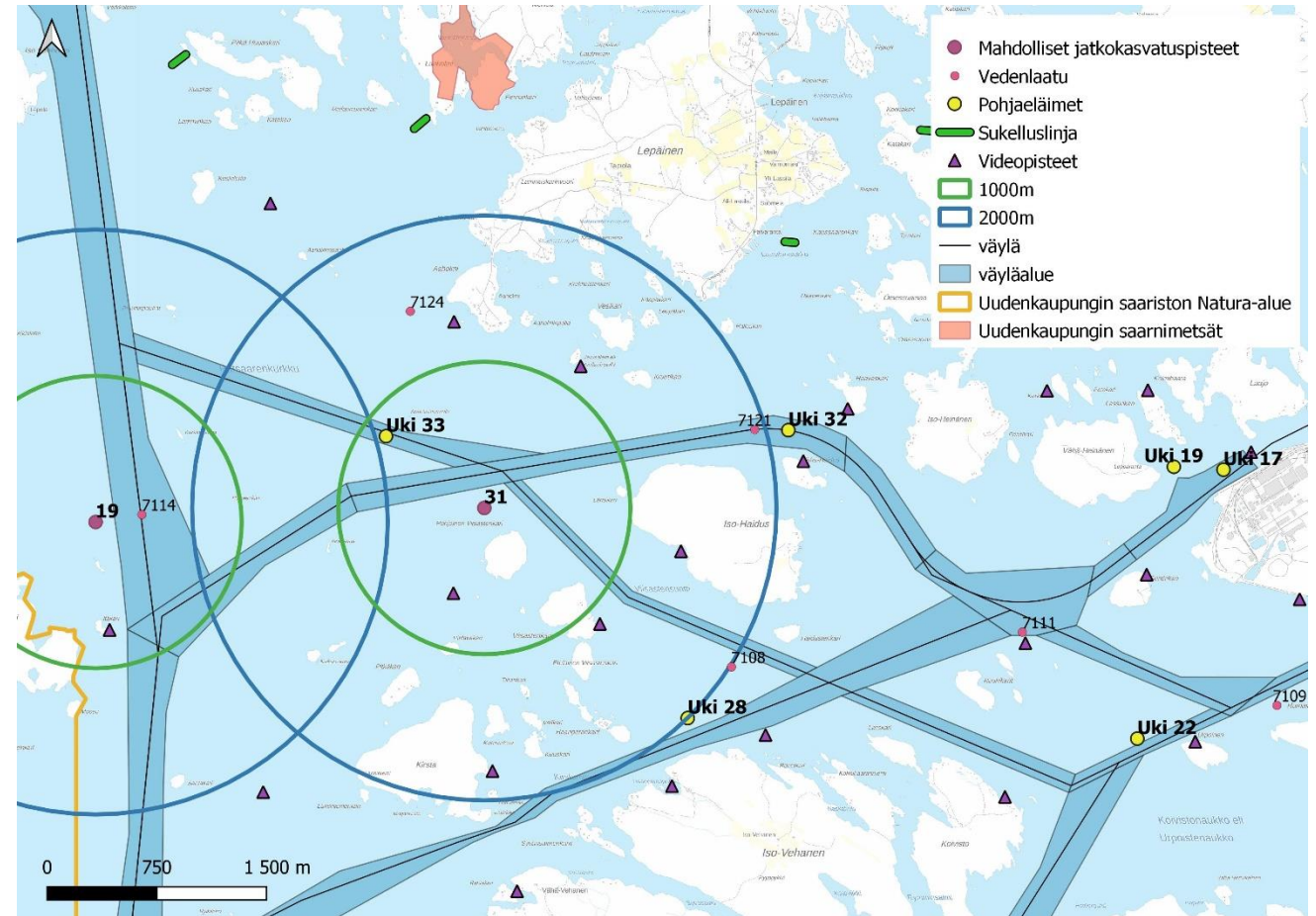
Kilometrin säteellä pisteestä sijaitsee yksi VELMU-videopiste ja 2 km etäisyydellä yhteensä 6 videopistettä.

Lähin VELMU-sukelluslinja on 2600 m päässä pisteeltä.

2 km säteellä pisteestä on kaksi pohjaeläinnäytteenottopistettä, joista lähin on 830 m päässä ja uloin 2000 m päässä.

Pisteellä on hyvä vertailupohja ympäristön nykytilasta.

Lisätutkimuksia tarvitaan taustoittamaan ympäristön tilaa pisteen kohdalla vedenlaadun ja pohjanlaadun osalta ja lisäksi läheisten saarten rantojen makrofytyit tulisi kartoittaa.

Kuvan tiedot: VELMU-karttapalvelu, Hertta-tietokanta ja Natura-karttapalvelu

Aineiston visualisointi: Gaia Consulting Oy

Esimerkki mahdollisesta Natura-arvioinnin tarpeesta - luonnos

Mahdollinen suunniteltu tuotanto	Jatkokasvatus
Lähin Natura-alue	Uudenkaupungin saarnimetsät, 2700 m
Vaikutukset suojeluperusteisiin	Pisteellä tapahtuvalla jatkokasvatuksella ei todennäköisesti olisi vaikutusta lähimpien Natura-alueiden suojeluperusteisiin
Muut Natura-alueet	Pisteen etäisyys Uudenkaupungin saariston Natura-alueesta on lyhimmillään 3000 m ja etäisyys alueella sijaitseviin merkittäviin rakkohauruvalleihin on vähintään 7,5 km.
Luontoarvot alueella	Putkilokasviyhteisöjä
Syvyys ja avoimuus	10-20 m syvä, melko suojainen.
Natura-arvioinnin tarve	Natura-arviota ei välttämättä vaadita

Mahdolliset vaikutukset:

- Mikäli pisteellä harjoitettaisiin jatkokasvatusta, on epätodennäköistä että ravinnelisästä aiheutuvat vaikutukset ulottuisivat läheisille Natura-alueille.
- Toiminnalla voisi olla vaikutusta läheisiin luontoarvoihin, jotka eivät ole suojelualueilla. Pisteen läheisyydessä on melko niukasti riuttoja, mutta jonkin verran putkilokasviyhteisöjä.

Yhteenveto

- Uudenkaupungin edustan vesialueilta on olemassa kattavasti ympäristötietoa, ja avoimista lähteistä on saatavilla seuranta-aineistoja sekä lajien ja luontotyyppien esiintymismallinnuksia.
- Ympäristötiedon kattavuudessa ei ole erityisiä puutteita. Sisäsaaristossa on seurantapisteitä ulkosaaristoa tiheämmässä.
- Hankkeiden etenemistä luvanhakuun suunniteltaessa tarvitaan kalankasvatuksen ympäristölupaohjeen mukaisesti lisätutkimuksia ympäristön nykytilan kartoittamiseksi, hankkeen vaikutusten arvioimiseksi sekä velvoitetarkkailun seurannan pohjaksi.
 - Tarvittavia tutkimuksia ovat mm. vedenlaadun seuranta, pohjanlaadun- ja pohjaeläinten kartoitus, sekä makrofyttikartoitukset.
 - Kaikille sijainneille tarvitaan näiden lisäksi ravinteiden virtaus- ja laimenemismallinnus sekä arvio perustuotannon lisääntymisestä, esim. a-klorofyllin nousuna.
- Tunnistetut mahdolliset toimintamallit ja niissä kuvatut vastuut ja roolit tukevat kaupunkia päätöksenteossa ja seuraavien vaiheiden valinnassa yhdessä muiden hankkeessa tuotettujen aineistojen kanssa.

OUR CLIENTS MAKE THE WORLD
CLEANER AND SAFER.

gaia